

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Semiotikos istorija	Kalbos filosofija, semantika, semiotika	Filologijos	A.Greimo semiotikos ir literatūros teorijos centras
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos		konsultacijos	6
individualus	194	seminarai	
Iš viso kreditų	5		

Dalyko anotacija

Semiotikos objektas. Reikšmė ir ženklas. Ženklų funkcijos pažinimo ir komunikacijos procese. Semiotikos metakalba. Semiozės procesas.

Semiotinės idėjos Europos filosofinės minties istorijoje. Dvejopa ženklo perspektyva: intencionalas vs ekstencionalas. Ženklo problema viduramžių scholastikoje. Posūkis nuo intencionalios į ekstencionalą ženklo interpretaciją nominalizmo filosofijoje. Empirizmo tradicija naujaisiais laikais. F. de Saussure'o semiologija ir Ch. S. Peirce'o semiotika.

Kalbos ženklo teorija. Paradigmatiniai ir sintagmatiniai kalbos vienetų santykiai. Išraiškos ir turinio planas. Forma ir substancija. Kalbotyra ir semiologija. Ženklų sklaida visuomenės gyvenime.

Ženklo ir referento problema Ch. S. Peirce'o semiotikoje. Ženklų tipologija. Indeksai, ikonos, simboliai. Tipų sąveika. Reikšmė ir suvokimas. Reikšmė ir sakymas.

Reikšmės problema Greimo semiotikoje. Reikšmės suvokimo sąlygos. Semiotinė struktūros samprata. Seminės artikuliacijos būdai. Tekstas kaip reikšmės visuma. Reikšmės lygmenys. Izotopijos samprata. Diskursyvinio lygmens analizė. Figūros ir figūratyvinio tako samprata. Figūrų teminiai vaidmenys. Naratyvinio lygmens analizė. Atlikėjai ir aktantai. Naratyvinės schemos fazės. Manipuliacijos problematika. Loginis – semantinis teksto lygmuo. Semiotinė modalumų teorija. Tiesosakos sutartis.

Pasių semiotikos projektas: daiktų būviai ir dvasinės būsenos. Būsenos tęstinumas ir diskretiškumas. Pasaulio įjaudrinimas. Kūniška pasių raiška. Loginis pasių matmuo. Intersubjektinės strategijos. Kultūrinis pasių sąlygotumas. Modaliniai pasių komponentai. Vertės ir valentingumai. Kanoninė pasių schema.

Estezės samprata. Netezinis pasaulio suvokimas. Estetinis subjektas vs teorinis subjektas. Subjekto ir objekto juslinis ryšys. Juslingumo sintaksė.

Lotmano kultūros semiotika. Meno kalbos problema. "Antrinės modeliuojančios sistemos". Kultūra kaip universalus semiotikos objektas ir kaip metakalba. Semiosferos samprata. Semiozė ir komunikacija. Informacijos mainai, teksto santykiai su kultūriniu kontekstu ir su auditorija. Kultūra ir istorija. Tolydumas ir diskretumas. Kultūros pertrūkio problema.

Pagrindinė literatūra

- Greimas A.J. Struktūrinė semantika. Vilnius: Baltos lankos, 2005.
 Greimas A.J. Semiotika. Vilnius: Mintis, 1989.
 Lotman J. Kultūros semiotika. Vilnius: Baltos lankos, 2004.
 Giroud J.C. Panier L. Semiotika. Diskurso analizės teorija//Baltos lankos. 1991. Nr.1. P.119-162.
 Toelle H. Apie neapibrėžtumą//Semiotika. 1994. Nr.1.- 99p.
 F. de Saussure. Cours de linguistique générale. Įvadas, III skyrius, I dalis, I skyrius, II dalis, IV, V skyrius. Семиотика. Москва, 1983. С. 37-44, 62-70, 102-117, 151-161, 179-182.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	pedag. Vardas	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Kęstutis Nastopka	habil. dr.	prof.	1. Europinė semiotika šiandien.- Literatūra.- 2004.- Nr. 46(5), p. 7-15.

2. Lire les mythes: syntagmatique et paradigmaticque.- From Nature to Psyche. Proceedings from the ISI Summer Congresses at Imatra in 2001-2002. Acta Semiotica Fennica.- 2004.- Nr. 20, p. 325-339.
3. Mitinio pasakojimo gramatika.- Žmogus ir žodis: Literatūrologija (mokslo darbai), t. 7.- 2005.- Nr. 2, p. 3-12.
4. Juslių poetika.- Žmogus ir žodis: Literatūrologija (mokslo darbai), t. 8.- 2006.- Nr. 2, p. 9-15.
5. Sakymo instancija.- Žmogus ir žodis: Literatūrologija (mokslo darbai), t. 9.- 2007.- Nr. 2, p. 5-11.
6. Mitinis literatūros matmuo, in *XX amžiaus literatūros teorijos: Vadovėlis aukštųjų mokyklų filologijos specialybės studentams.*- Vilnius: VPU leidykla, 2006, p. 139-159.
7. Veiklos įprasminimas, in *Archajika ir modernybė: Marcelijus Martinaitis laikų sąvartose.*- Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, p. 23-32.

Patvirtinta Filologijos fakulteto taryboje 2009.05.29, protokolo Nr. 51

Dekanas doc.dr.Antanas Smetona